

GORAN ŠARAVANJA, POVRATNIK PUN OPTIMIZMA:

‘Nisam požalio što sam iz Sydneya preselio u RH; u odnosu na Beograd, Kosovo..., sve smo napredniji’ (http://promise.hr/nisam-pozalio-sto-sam-iz-sydneya-preselio-u-rh-u-odnosu-na-beograd-kosovo-sve-smo-napredniji/)

ISELJENIŠTVO I SVIJET (HTTP://PROMISE.HR/CATEGORY/ISELJENISTVO-I-SVIJET/) IZDVOJENO (HTTP://PROMISE.HR/CATEGORY/IZDVOJENO/)
18. listopada 2021. | Damir Kramarić (http://www.promise.hr)

Sviđa mi se Podijeli 195 ljudi se ovo sviđa. Budite prvi među svojim prijateljima.

Tweet (https://twitter.com/share?url=http://promise.hr/nisam-pozalio-sto-sam-iz-sydneya-preselio-u-napredniji/&text=%E2%80%98Nisam%20po%20C5%BEalio%20%20C5%A1to%20sam%20iz%20Sydneya%20p
Email Print

”Nedavno smo mogli gledati Hrvatsku čak tri sata na svjetski poznatom National Geographicu. Slavni kuhar Gordon Ramsay u Istri, priča o Rimac automobilima, pa Hrvatska iz zraka. To je fantastična promocija ‘Lijepe naše’. Svi sada jedva čekaju doći ovamo, jer je slika Hrvatske u svijetu danas vrlo pozitivna. To ostavlja trag kod onih koji odlučuju gdje investirati. To je takozvani ‘soft power’, a toga je malo tko svjestan”, primjećuje Goran Šaravanja, ekonomski stručnjak i konzultant – povratnik iz Australije. Dodaje da su mnogi u Hrvatskoj previše negativni, zbog čega nije lako provesti nužne reforme. ”Ovdje se fokus stalno stavlja na razlike, a ne na ono oko čega se slažemo, što je pogrešno’, naglašava

(http://promise.hr/wp-content/uploads/2021/10/saravanja-i-srpek-zajedno-jpg)Ministar Josip Aladrović na HTV-u je nedavno izjavio kako je Hrvatska ‘fenomenalno mjesto za život’, da je u posljednje dvije-tri godine vidljiv trend povratka ljudi koji su otišli iz Hrvatske, kao i da je prisutan kontinuirani dolazak stranaca u našu zemlju...

Na pitanje, bi li vršnjaka iz Australije nagovorio onda da dođe u Hrvatsku, odgovorio je: ‘Apsolutno bih!’

S druge pak strane, docent dr. sc. Tado Jurić, koji u neposrednom kontaktu s iseljenicima istražuje razloge iseljavanja iz RH u posljednjih osam godina, tvrdi da hrvatska država nije ispunila glavni cilj svoga postojanja jer nije osigurala opstanak svojih građana – zbog čega toliki na koncu i iseljavaju.

”Premda je korupcija jedan od glavnih razloga masovnih odlazaka iz RH, višegodišnji val iseljavanja nije potaknuo političke elite na oštar obračun s korupcijom. Čak štoviše, nova studija pokazuje da korupcija raste s iseljavanjem! Iz Hrvatske odlaze oni koji žele promjene”, istaknuo je u nedavnom razgovoru za naš portal (http://promise.hr/hrvatska-drzava-nije-ispunila-glavni-cilj-postojanja-nije-osigurala-opstanak-

svojih-gradana/) doc. dr. sc. Tado Jurić.

Ekonomski fakultet završio u Sydneyu

Što o navedenim posve oprečnim tumačenjima trenutnog stanja i mogućnosti Republike Hrvatske te o odnosu RH prema iseljavanju i iseljenicima misle, pak, povratnici iz hrvatske dijaspe, pokušali smo doznati u razgovoru s **Goranom Šaravanjom**, uglednim ekonomistom, konzultantom i povratnikom iz Australije.

Valja napomenuti da je Šaravanja Ekonomski fakultet završio u Sydneyu, nakon čega je radio u Ministarstvu financija savezne države Novi Južni Wales u Australiji, da bi 1999. stigao u Hrvatsku, od kada živi i radi u Zagrebu.

Na početku razgovora, kojega smo vodili na terasi Bornsteina – vine bara i vinoteke na zagrebačkom Kaptolu – u vlasništvu **Ivana Srpeka**, također povratnika iz Australije, gospodina Šaravanju zamolili smo da ispriča zbog čega je odlučio doseliti u Zagreb te da opiše najupečatljivija iskustva koja je doživio nakon preseljenja u hrvatsku metropolu.

”Pripadam drugoj generaciji hrvatskih iseljenika koji su novi dom potražili u Australiji. Moj otac (**Drago Šaravanja**, hrvatski književnik i publicist) rodom je iz sela Lipno pored Ljubuškog, a majka je iz Zadra. Tata je izbjegao u Italiju iz tadašnje Jugoslavije jednog od državnih praznika 1959. godine. Pretpostavio je da će graničari toga dana biti malo ‘pod gasom’ te da tako ima veće izgleda preko granice prijeći neopažen. I uspio je. U Italiji je godinu dana čekao papire kako bi mogao iseliti u Australiju, ili u Kanadu. Na kraju je otišao u Australiju, gdje je kasnije radio kao inženjer u zrakoplovstvu. Uz to, završio je kroatistiku i slavistiku na fakultetu u Sydneyu, po programu zagrebačkog Filozofskog fakulteta. Moja majka u Australiji je radila kao profesorica”, ističe Goran Šaravanja, jedan od rijetkih potomaka hrvatskih iseljenika kojemu su oba roditelja fakultetski obrazovana.

Ponosan jer je prvi iz obitelji ‘probio led’

Napominje odmah da je sretan i ponosan što je prvi iz obitelji probio led vrativši se u (pra)domovinu Hrvatsku. Nakon njega vratili su se i njegovi roditelji, dok mu je brat ostao ‘dolje’.

”Došao sam u Zagreb u dobi od 26 godina. Prije nego sam doselio, rekao sam sebi da moram ponijeti toliko uštedevine da barem dvije godine mogu ovdje živjeti bez primanja. No, nije mi trebalo dugo da se snađem. Nakon nekoliko tjedana unajmio sam stan u Martićevoj u centru Zagreba i potom krenuo čitati, pratiti događaje, upoznavati se s pravnim sustavom te upoznavati nove ljude”, tumači, sa smiješkom naš sugovornik koji nikada nije požalio što je iz ekonomski razvijene, pravno uređene i poprilično bogate Australije preselio u tek nastalu samostalnu državu Hrvatsku.

”Ako želite biti uspješan povratnik, morate razmišljati pozitivno i prihvatiti novo društvo. Najbolje je prihvatiti ono što je pozitivno ovdje, a negativno odbaciti, te uzeti ono što je pozitivno u Australiji, a negativno izbaciti. Ubrzo nakon dolaska sam doznao za otvorenu poziciju u Ministarstvu financija te sam se, uz preporuku poznanika, tamo zaposlio. Nakon šest mjeseci našao sam, dakle, posao u struci, što mi je bilo važno, jer nisam morao prihvatiti poslove koji nisu bili za mene. U ministarstvo su kasnije dolazili zaposlenici male investicijski banke, s čijim klijentima sam poslovno razgovarao na engleskom. Tim ljudima svidio se moj način komunikacije te su me preporučili šefovima. Potom sam dobio posao u toj banci i tako se nastavio moj razvoj”, ispričao je australsko-hrvatski stručnjak, koji danas u Zagrebu vodi vlastitu konzultantsku tvrtku.

Danas je lako stranim investitorima ispričati pozitivnu priču o RH

”Your Source of Context in South East Europe” (Vaš izvor okruŕja u jugoistočnoj Europi), piše velikim slovima na njegovoj vizitki, što bi pojednostavljeno rečeno značilo da on, odnosno njegova tvrtka, prati gospodarske i političke prilike u regiji te procjenjuje kako te prilike utječu na biznis.

Klijenti su mu, kaže, većinom strane kompanije koje posluju u jugoistočnoj Europi, kompanije u stranom vlasništvu u Hrvatskoj te poslovni ljudi i kompanije iz financijskog i proizvodnog sektora.

”Način komunikacije je vrlo bitan. U poslu sam prenio vlastita iskustva iz Australije. Danas, srećom, nije teško ispričati pozitivnu priču o Hrvatskoj stranim investitorima. Već 1999. godine, nakon smrti predsjednika Tuđmana i mirne smjene vlasti, bilo mi je jasno da će Hrvatska ući u EU i u NATO, a bez toga ne bih imao što ovdje traŕiti. Dobri izgledi za ulazak u EU i u NATO bili su mi jamac da će se Hrvatska razvijati u pravom smjeru, odnosno da ovdje neće biti neizvjesnosti kakvu sada možemo vidjeti u Crnoj Gori ili u Bosni i Hercegovini. Kada gledate te zemlje, pa Sjevernu Makedoniju, Srbiju..., onda vidite koliko one u svakom pogledu zaostaju za Hrvatskom. S vremenom, taj će se zaostatak još produbljivati jer za Hrvatsku se unutar EU i NATO-a otvaraju nove mogućnosti, dok će naši istočni susjedi izvjesno vrijeme ostati izvan EU”, ističe Šaravanja.

Hrvatska će primiti 5.500 eura po glavi stanovnika iz EU

Na novinarsku opasku da mnogi u Hrvatskoj baš i ne osjete da zemlja napreduje, podsjeća da je hrvatski izvoz roba porastao više od 50 posto od kada smo ušli u Europsku uniju u srpnju 2013. To, tvrdi, ne bi bilo moguće da Hrvatska nema kvalitetne poduzetnike, i da se nismo razvijali cijelo vrijeme kao društvo. Navodi da je otvoreno skoro 200.000 radnih mjesta u odnosu na srpanj 2013. (s 1,4 milijuna na gotovo 1,6 milijuna u kolovozu 2021.), istovremeno, prosječne su neto plaće porasle gotovo 25% kada se korigira za inflaciju. Uočava pomoć u izvanrednim situacijama (npr. oko nabave cjepiva uslijed CoVID-19 i nakon potresa) te na kraju naglašava da će od 2021. do 2027. godine Republika Hrvatska primiti do 5.500 eura po glavi stanovnika razne vrste pomoći iz EU, dok će zemlje zapadnog Balkana primiti svega 500 eura po glavi stanovnika u tom periodu...

”Kada uvedemo euro, imat ćemo i dodatne pogodnosti. Ne zaboravimo da su četiri od sedam najbogatijih zemalja u svijetu, europske države. Biti dio zajedničke tvorevine s takvim zemljama velika je prednost za Hrvatsku. Imamo izravne koristi od njihovih iskustava, njihovih rješenja, sudjelujemo u trgovinskim dogovorima s preostalim velikim državama svijeta. Standarde koje Europska unija sebi postavlja čine naše društvo boljim i naprednijim”, uvjeren je taj makroekonomski stručnjak i analitičar.

Zadovoljniji ovdje nego što bi bio u Australiji

Na pitanje: koje su prednosti života u Hrvatskoj, u odnosu na Australiju, kazao je da mu se najviše sviđa što se ovdje ne osjeća izolirano.

”Australija je izolirana zemlja. Otok – država, daleko od svih. I intelektualno je Australija meni bila dosta nezanimljiva. To je mlada zemlja bez naročito bogate kulturne i povijesne baštine. Drago mi je da ovdje brzo mogu biti u Ljubljani, Beču, Budimpešti, Milanu... a za dva sata avionom u Londonu, Parizu, Berlinu ili Bruxellesu. Tako se osjećate kao dio Europe. Zagreb je dovoljno velik grad, ali sve je u isto vrijeme vrlo pristupačno. Živim u centru i sve mogu obaviti pješice. Zadovoljniji sam ovdje nego što bih bio da sam ostao u Australiji. Tamo bih sigurno više zarađivao, ali ne bih imao toliko profesionalnih prilika koliko sam ih imao ovdje. Tamo je sve posloženo, Australija ima mnogo vrhunskih stručnjaka, a ovdje, kada sam došao, nije bilo toliko stručnjaka, što mi je omogućilo da vrlo mlad steknem važna iskustva. Ovdje sam se oženio i imam dvoje djece. Sretan sam svojim životom u Zagrebu i u Hrvatskoj”, naglašava naš sugovornik.

Ranije ovdje nije bilo posla, sada fali radne snage

Prisjetio se zatim međunarodnog treninga od prije više godina, kojega su zajednički pohađali zaposlenici svih banaka UniCredit grupe (Šaravanja je tada bio zaposlenik Zagrebačke banke), kada ga je kolega iz Rusije upitao je li on, nakon preseljenja iz Australije u Hrvatsku, bogat čovjek.

”Rekao sam da jesam. Začuđen, upitao me koja je moja defnicija bogatstva. Odgovorio sam da je za mene bogatstvo to što živim svega 15 minuta od radnog mjesta. Zamislio se i rekao da sam u pravu. On u Moskvi svakodnevno putuje na posao dva sata, a isto toliko mu treba i u povratku. Podjednako dugo se putuje i u Sydneyu, gradu od pet milijuna stanovnika. Zamislite koliko je to izgubljenih sati u deset godina! U Zagrebu, osim toga, često naletim na nekoga poznatog, bilo u gradu, na Jarunu, ili na Sljemenu, što je stvarno prekrasno. U Sydneyu mi se to spontano vrlo rijetko dogodilo”, napominje doseljenik iz Australije.

Zamoljen da komentira rezultate znanstvenih istraživanja dr. Tade Jurića, koji govore da iseljenici, koji su zadnjih godina masovno iselili u Njemačku, kao glavni razlog iseljavanja navode korupciju i nemoralne političke elite te osjećaj društvene nepravdu u Hrvatskoj, kazao je da nikako ne želi umanjiti postojanje korupcije niti negativnih aspekata iste, ali naglašava da je glavni problem premali broj radnih mjesta – što nas je mučilo desetljećima i tek se zadnjih godina rješava.

”Kada su moji roditelji i njihove generacije iseljavali, nije bilo ni približno dovoljno radnih mjesta. Danas se suočavamo s manjkom radne snage. Kako se privatni sektor širi, izravan utjecaj države na ekonomiju se smanjuje. U tom kontekstu gledam na istraživanje Tade Jurića, i nadam se da će buduće iteracije istog potvrditi moju tezu. Trend rasta privatnog sektora treba radovati svakog tko želi manje korupcije u ovom društvu.

Treba stvoriti pozitivnu klimu pa krenuti u reforme

Uspjeh pri povratku iz dijasporu u Hrvatsku ovisi itekako i o tome koje ste struke. Da sam veterinar, vjerojatno ne bih došao, jer vjerojatno ne bih mogao nostrificirati diplomu, niti bi bilo potražnje za mojim znanjem. Isto tako, uvjeren sam da ne bih uspio u svojoj struci do iste mjere da sam došao 10 godina kasnije – znatno je više vrlo kvalitetnih domaćih stručnjaka u financijama i ekonomiji danas u Hrvatskoj. Ipak mislim da su mnogi ovdje previše negativni. Jer kada uspoređujem Hrvatsku od prije 22 godine i Hrvatsku danas, to je neusporedivo. Kada putujem na Kosovo, u Beograd ili u Crnu Goru, svaki puta se iznova uvjerim koliko je Hrvatska naprednija i koliko se i dalje udaljava od tih zemalja. Razlike će biti sve veće. Najveći problem Hrvatske je što graniči s takvim, često nestabilnim zemljama. Zamislite gdje bi Hrvatska bila kada bi Bosna i Hercegovina bila kao Slovenija”, neuobičajeno pozitivan i optimističan je naš sugovornik.

Autor ovog teksta primijetio je da se mnogi kolege novinari, dakle visokoobrazovani ljudi koji su godinama radili u velikim medijima za pristojne plaće, a sada pakiraju riblje konzerve ili voze viljuškare u skladištima u Irskoj, Njemačkoj..., kao i mnogi drugi iseljeni Hrvati, baš i ne bi složili s njegovom tvrdnjom da je krajem devedesetih život u Hrvatskoj bio znatno lošiji nego danas.

Pitam sugovornika što misli zašto se u Hrvatskoj ne krene u obračun s korupcijom i s reformama pravosuđa – ako su to najveće rane zbog kojih se zemlja opasno prazni?

”Ako zagovarate reforme, trebate imati većinu za to. No, tko je u Hrvatskoj za reforme? Malo tko, jer reforme podrazumijevaju odricanja. Ne možete nikoga pridobiti za promjene ako nemate pozitivnu priču. A ovdje se na sve gleda dosta negativno. Previše je negativno ozračje, što je veliki problem. Morate prvo stvoriti pozitivnu klimu i vjerovati da će biti dobro, odnosno prihvatiti da je došlo do boljitka, da biste mogli krenuti u reforme. Postoje različitosti između nas, ali zajednički prostor je prostor dogovora. Nažalost, ovdje se stalno fokus stavlja na razlike, a ne na ono oko čega se slažemo. Treba više gledati zajednički interes, a ne razlike. Kao u braku. Da bi brak uspio bitno je poštivanje zajedničkog interesa. Ajmo jedan problem zajednički riješiti. Ako uspijemo, to je uspjeh na kojem možemo graditi daljnji optimizam. Onda idemo riješiti i drugi problem...”, tumači Šaravanja.

Poravnava se broj iseljenih s brojem useljenika

Podsjeća potom na brojne velike probleme koje je Hrvatska imala, a koje je riješila, pa nabraja Haški sud, probleme koji su sprječavali ulazak Hrvatske u EU i u NATO; općenito kašnjenje u integracijama, što nas je, tvrdi, skupo stajalo u odnosu na istočnu Europu – još nismo ni u euru ni u Schengenu.

”Ovih dana smo imali prilike gledati Hrvatsku čak tri sata na svjetski poznatom National Geographicu. Slavni kuhar Gordon Ramsay u Istri, pa priča o Rimac automobilima, pa Hrvatska iz zraka. To je fantastična promocija Hrvatske. Svi sada jedva čekaju doći u Hrvatsku, jer je slika Hrvatske u svijetu danas vrlo pozitivna. Rođak iz Australije mi je rekao da nije vjerovao da će to ikada doživjeti. Tko je prije 30 i više godina s privatnom jahtom dolazio u Hrvatsku? Nitko. Sada ovamo dolazi sama elita, mnogi bogati, slavni i svjetski poznati ljudi svakodnevno se, pogotovo ljeti, mogu vidjeti u našim gradovima. To itekako ostavlja trag kod onih koji odlučuju gdje će investirati. To je takozvani ‘soft power’ (meka sila), a toga je malo tko svjestan”, napominje Goran Šaravanja te zaključuje da je imidž Hrvatske u svijetu sada vrlo pozitivan, i to ne samo zbog hrvatskih nogometaša i drugih uspješnih sportaša poput Gorana Ivaniševića, i brojnih drugih – atletičara, veslača, gimnastičara...

Dodaje potom da se pozitivne promjene događaju i u hrvatskom pravosuđu, ali da to ide dosta sporo.

”To je dugotrajan i složen proces. Pitam se, pri tom, zašto netko daje mito, bez da ga je itko za to pitao? Da se problem korupcije može jednostavno riješiti, već bi se riješio. Slično je i s iseljavanjem. Pa u zadnjih 150 godina Hrvatska je država iseljavanja. No, sada se poravnava broj onih koji iseljavaju, s brojem useljenika. Ovamo dolaze i mnogi stranci. Prvi puta u povijesti Republika Hrvatska ima manjak radne snage”, naglašava ekonomski i društveni analitičar te konzultant Goran Šaravanja.

Na pitanje o otežanom glasanju pripadnika hrvatske dijasporu te (pre)malom broju njihovih zastupnika u Saboru, odgovara da nije u interesu dijasporu da njihovi glasovi odlučuju o sastavu Vlade u Republici Hrvatskoj. Tri su mjesta, smatra, sasvim dovoljna – pogotovo kada se uzme u obzir koliko malo glasova je potrebno za osvajanje jednog mandata za dijasporu.

‘Zašto se oni koji ne glasaju, uopće žale?’

”Lijepo je i hvale vrijedno da je dijaspora zastupljena, ali je sva politika na koncu konca lokalnog karaktera – ljudi koji žive, rade i plaćaju porez u Hrvatskoj moraju odlučivati o ključnim pitanjima. Sasvim je drugo pitanje koliko se dobro koristi znanje dijaspore, odnosno koliko je dijaspora uopće u stanju i kako pomoći Hrvatskoj”, naglašava.

Primjećuje potom da je veći problem od otežanog glasovanje iseljenika, slab odaziv na izbore – općenito.

”Zašto se oni koji ne glasaju, uopće žale? Ako ne glasate, opet ste poslali poruku. Rekli ste: slažem se s voljom onih koji jesu glasali. Što se tiče primjedbi da je procedura dobivanja hrvatskog državljanstva za potomke iseljenika previše komplicirana i dugotrajna, one dijelom stoje, ali valja imati na umu da je Hrvatska sada članica EU i da je naša zemlja sada za mnoge ‘dobra udavača’. Proces dobivanja državljanstva zato i ne može biti posve lak i ekspresan, ali vjerujem da će se i na tom planu stvari mijenjati u pozitivnom smjeru.”, zaključuje Goran Šaravanja, doseljenik iz Australije, odnosno povratnik u Hrvatsku.

FOTO: Snimio Damir Kramarić

Tekst je dio projekta: ‘Približava li se Republika Hrvatska svojoj dijaspori ili se udaljuje od nje?’, financiranog od strane Agencije za elektroničke medije